

Cirkuszi örökség – a közös örökség perspektívái Circus heritage – perspectives of the common heritage

CIRKUSZ, OKTATÁS, ÖRÖKSÉG
ECA nemzetközi tudományos konferencia

2024. január 11.

DR. CSONKA-TAKÁCS ESZTER
IGAZGATÓ
SZELLEMI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG IGAZGATÓSÁG
SZABADTÉRI NÉPRAJZI MÚZEUM
SZENTENDRE

A cirkuszi örökség

- ▶ a legszélesebb nyilvánosság előtt bemutatott produkció

Ami a manézs mögött van

- ▶ nemzedékről nemzedékre folyamatosan öröklődő tudás
- ▶ készség, kifejezési forma, gyakorlat
- ▶ tárgyi, épített és szellemi kulturális örökség

UNESCO Egyezmény a Szellemi Kulturális Örökség
Megőrzéséről
Convention for the Safeguarding of the Intangible
Cultural Heritage
(2003)

182 részes állam

611 örökség a reprezentatív listán

Az egyezmény célja

- Védeni és megőrizni a szellemi örökséget
- Biztosítani a közösségek és csoportok által hordozott szellemi kulturális örökség tiszteletét ;
- Tudatosítani a szellemi kulturális örökség védelmének és megőrzésének fontosságát;
- Közzé tenni (visibility) és ünnepelni (celebrate), valamint
- Ösztönözni a kultúrák közötti párbeszédet és a kulturális sokszínűség iránti tiszteletet.

Az örökség megőrzése

- ▶ az örökség azonosítás, dokumentálás
- ▶ nyilvántartásba vétel;
- ▶ kutatási módszerek kifejlesztése
- ▶ szakértők képzése
- ▶ a szellemi kulturális örökséghez való hozzáférés biztosítása
- ▶ dokumentációs intézmények létrehozása
- ▶ Oktatás
 - ▶ Nyilvánosságot megcélzó;
 - ▶ Érdekelte közösségeken belüli;
 - ▶ Iskolarendszeren kívüli.

Felterjesztés mechanizmusa

UNESCO

Kultúraért Felelős Miniszter

Szellemi Kulturális Örökség Magyar Nemzeti Bizottság

Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóság

Közösség

(hagyományőrzők, önkormányzat, kulturális intézmények, civil szervezetek)

- ▶ A cirkuszi örökség az az elem, amely világszerte elterjedt, ismert és népszerű. A 2003-as UNESCO-egyezmény szerint lehetséges a közös örökség megőrzése, láthatóbbá tétele és fontosságának megismertetése.

Közösségek szerepe

kulturális tevékenységek hordozói: saját örökség meghatározása

→ a leltárakat *alulról fölfelé* építkezve,

demokratikus részvételi folyamat révén lehet létrehozni

= *Közösségek aktív bevonása*

a kulturális örökség kezelésébe

Országos szinten: *minisztériumok, szakmai intézmények egyetemek, tanácsadó testületek, civil szervezetek* közösségek ösztönözése saját erőik mozgósítására.

Szakmai/módszertani támogatás

Anyagi források

Minőségi megjelenés feltételeinek biztosítása

Szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzéke

Előadóművészetek:

- ▶ Magyar cirkuszművészet (2016)

UNESCO listán szereplő magyar örökségek

Busójárás Mohácson –
farsangvégi télűző szokás
2009

UNESCO listán szereplő magyar örökségek

Matyó népművészet
2011

UNESCO listán szereplő magyar örökségek

Solymászat
2011

UNESCO listán szereplő magyar örökségek

Kérfestés
2016

UNESCO listán szereplő
magyar örökségek

Lipicai lótarítás
hagyományja
2022

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség
elemek

Busójárás Mohácson –
farsangvégi télűző szokás
2009

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség elemek

Matyó népművészet
2011

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség elemek

24 ország közös öröksége

Solymászat
2011

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség elemek

5 ország közös öröksége

Kékfestés
2016

Az emberiség szellemi
kulturális örökségének
reprezentatív listája

- magyar örökség elemek

8 ország közös öröksége

Lipicai lótartás hagyománya
2022

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség elemek

Vonós zenei
hagyomány
2022

Az emberiség szellemi kulturális örökségének reprezentatív listája

- magyar örökség
elemek

6 ország közös öröksége
Üvegművesség
2023

Jó megőrzési gyakorlatok

- ▶ A táncház módszer: a szellemi kulturális örökség megőrzésének magyar modellje
- ▶ Kodály módszer